

Bibó István reinkarnációja

Szégyen ide, szégyen oda: a XX. század egyik legnagyobb magyar gondolkodójának a nevét az egyetemen hallottam először — ott sem hivatalos előadáson —, hiszen az általános és középiskolai tantervek, s az általam ismert sajtóorgánók akkor még nem tettek említést róla. A 80-as évek elején aztán — elsősorban az úgynevezett ellenzéki körökből kisugározva — egyre többekhez juthattak el ismét Bibó gondolatai, persze, csak illegális csatornákon. Sokáig érthetetlen volt számomra — talán túl fiatal voltam még —, hogy e világos, tiszta logikájú és első, valamint második halálra is cáfolhatatlannak tűnő okfejtéseket, melyek a kelet-európai fejlődésről, vagy a magyar belpolitikai helyzet és a hatalmi harc 1945–48. közti alakulásáról szólnak, miért egy füstös levegőjű, kicsiny albérlésben negyvenedmagammal szorongva, recsegő kazettás magnetofonról kell hallgatnom, némi félelemmel gondolván a rendőrség esetleges — nemkívánatos — tisztelő látogatására, s miért nem inkább a Kossuth adóról harsog az éterbe mindez.

A nem várt látogatások akkor elmaradtak, pedig könnyen lehetséges, hogy a rendőrség tudott minden egyes „repülő egyetem” rendezvényéről; a belpolitikai helyzet azóta némileg megváltozott; egyheti kisnyugdíjból bárki megvásárolhatja már tavaly Bibó válogatott tanulmányainak három kötetét; a hivatalos és teljes rehabilitáció azonban még mindig késik.

Sokat lendít viszont a nemrégiben beindult kedvező folyamaton — Bibó István méltó helyének kijelölésén a magyar szellemtörténetben — a tavaly ősszel alakult Bibó István-emlékbizottság tevékenysége. A József Attila Tudományegyetem — melynek Bibó hallgatója és oktatója volt — öntevékeny csoportjainak delegáltjaiból létrejött bizottság elnöke, Belavics István, és Pete

Koszorúzás, dombormű, kiállítás, alapítvány

György, a JATE közművelődési titkára (a bizottság szóvivője) tegnap sajtótájékoztatót ismertette eddigi munkájukat, és további terveiket.

Legközelebbi rendezvényük május 10-én 15 órakor kezdődik az obudai köztemetőben, ahol tiszteletadó koszorúzással egybekötött megemlékezést tartanak Bibó István halálának tizedik évfordulója alkalmából. Az emlékbizottság, a Magyar Tudományos Akadémia, a Történelmi Igazságtétel Bizottság és a barátok, börtöntársak képviselői mondanak beszédet a koszorúk elhelyezése előtt.

Május 12–14. között Szegeden „Nemzet és demokrácia” címmel szerveznek konferenciát, amelynek megnyitója május 12-én 14 órakor lesz a JATE Dugonics téri központi épületének aulájában. A három nap folyamán elhangzó előadások Bibó szellemiségét idézik. (Erdemes néhányat megemlíteni közülük: Tamás Gáspár Miklós: A magyar hisztéria okai és története; Bíró Zoltán: Harmadik út — saját út; Szabó Miklós: Harmadik út — saját út; ma; Bilecz Endre: Új tragédiák, torzulások és régi történelmi zsákutcák.) Részletes programmal a JATE közművelődési titkárságán szolgálnak az érdeklődőknek. E konferencia ideje alatt avatják fel ünnepélyesen a JATE központi épületében Bibó István domborművét, május 13-án 10 órakor. Ugyanezen a napon, 18 órakor nyitják meg a Fekete-házban a Bibó-emlékkiállítást, amely a tervek szerint szeptember 25-ig tekinthető meg. A kiállítás helyszínén több ízben is levetítik azt a Sára Sándor, Huszár Tibor és Hanák Gábor által a hetvenes években készített, s nyilvánosan eddig még be nem mutatott fil-

met, amelyben Bibó István vázolja fel saját életpályájának első szakaszát — 1945-ig.

A Bibó István-emlékbizottság alapítvány létrehozását tervezi; ennek alapítókéjét a „Nemzet és demokrácia” konferencia anyagának könyv alakban való megjelentetéséből befolyt összeg képezi majd. Természetesen várják a céljaikkal szimpatizálók anyagi segítségét is az MNB 289-98022, 10564 számú csekkszámára (OTP körzeti fiókja, Szeged, Aradi vértanúk tere 3.). Az alapítvány célja, hogy támogassa — Bibó szellemében — a demokratikus kibontakozást. Ennek érdekében évente két, a XX. századi magyar társadalom fontos kérdéseit magas színvonalon fel dolgozó fiatal alkotót részesítenek ösztöndíjban. A beérkezett pályázatokat neves társadalomtudósokból álló kuratórium bírálja el.

A sajtótájékoztatón egy kérdésre válaszolva az emlékbizottság azon álláspontját juttatták kifejezésre, mely szerint nem támogatják az a javaslatot, hogy a szegedi Komócsin Zoltán teret Bibó Istvánról nevezzék el. Úgy érzi, hogy Bibó szelleméhez méltatlan volna, ha nevét napi politikai csatározásokhoz használnák fel. *Íjabb Bibó István* egyébként — aki az emlékbizottság egyik védnöke — ilyen értelmű személyes kérését tolmácsolta a névváltoztatást kezdeményező alternatív szervezeteknek. Mind-egyikük természetesen csak ezen konkrét javaslatra vonatkozik; az emlékbizottság ugyanakkor kíváncsian tartja, hogy Szegeden —, s másutt is az országban — utcát, teret, különböző intézményeket nevezzenek el népünk e jeles gondolkodójáról.

S. I.

Zenészsikerek

A VII. országos Liszt Ferenc tanári zongoraversenyen, amelyet háromévenként Szekszárdon rendeznek meg, szép szegedi siker született. A szegedi Liszt Ferenc Zeneiskola tanára, Lugosi Zsuzsanna III. helyezést ért el (a II. helyezést nem adták ki). A III. országos mélyrézfúvós verseny elődöntőjén három megye 52 ifjú zenésze vett részt. A szegedi zeneiskola növendékei közül az I. korcsoportban Wodola Barnabás harsonás dicsőreget kapott (tanára: Szelezsán István), a III. korcsoportban Molnár Beáta kürtös szintén dicsőreget részesült (tanára: Monostori István). A II. korcsoportból az országos döntőbe jutott Szelezsán Dénes harsonás növendék (tanára: Szelezsán István).

Meghívó nagymamáknak és édesanyáknak

A közelgő anyák napja Kodály kórusa (karvezető: Kalmár Ferencné). A nagymamákat és édesanyákat tisztelettel és szeretettel várják a műsor szereplői a gimnázium hangversenytermében. Ugyancsak anyák-napi ünnepséget rendez a Széchenyi téri házasságkötő teremben a Szeged Városi Családi Intézet és a Kodály Zoltán gyermekkórus május 7-én, vasárnap 17 órakor.

Fórum az ifjúságpolitikáról

Ma délután 5-től az ifjúsági iroda klubjában (Dózsa utca 2.) kerül sor az ifjúsági törvény tapasztalatairól való városi beszélgetésre: Bödöné Rózsa Edit országgyűlési képviselő gyűjti össze az észrevételeket, megjegyzéseket.

A body-builder a Vörös téren

Új film

A tizenháromszoros body-builder-világbajnok és hétszeres „Mister Olympia” miután otthagyta a sportéletet — a film világában is bajnok lett. A világ egyik legkeresettebb sztárját, Arnold Schwarzenegger már a pesti utcán is volt módjában látni mindazoknak, akik éppen arra jártak, ahol forgatták *Walter Hill Vörös zsaru* című filmjét. A világ pletykálapajainak azonban nem a budapesti, hanem a moszkvai forgatási napok adták az igazi szenzációt. A hollywoodi producer-rendező-író Hill kijelentette, hogy Moszkvában csak azt kérték: ne forgassanak a KGB-székház mellett és a Kreml falai mögött. Ezt betartották. Schwarzenegger azt mondta, hogy igazán jól érezte magát a Vörös téren is, meg a mi fővárosunkban is; mely utóbbi ezúttal Moszkva „dublöréként” szolgált...

Hogy miről szól a Vörös zsaru? Az kérem ezúttal is teljesen mellékes. Majdnem

ugyanolyan tudniillik, mint az összes többi hollywoodi akció-kalandfilm; vagyis van benne rengeteg bunyó, lövöldözés, autós (sőt, buszos) üldözési jelenet, hullá és kábítószert, no meg egy-két jó nő. És persze Schwarzenegger, akinek ezúttal alig van alkalm arra, hogy testi bájjait megmutassa, mivel mindössze egyszer zuhanyozik az egész filmben, amúgy szovjet rendőregyenruhában feszít. Ennek az az ideológiai háttere, hogy Hill, a rendező úgy találta: Schwarzenegger arca sokkal érdekesebb, mint a „badija” (ezért, vagy sem; a sztárnak öt teljes kilót le is kellett fogynia). Ízlések és pofonok különböznek — szellemeskedhetnénk a film stílusában, hiszen magam úgy találtam, a body-builder arca épp olyan csontmerev, mint mifelénk a fakabátok, de hát ennyi baj legyen!

Aligha a volt sportoló színészi képességei iránti leköszönhetlen kíváncsiság, hanem más az, amiért tudnunk majd a népek a mozikkba az Intercom nevű magyar nemzetközi kulturális szolgáltató kft. forgalmazza a filmet). Hogy mi csoda ez a másság? A hollywoodi „vörös humor” — talán. Ami főleg olyan helyzetekből és aranyköpésekből áll, mint a következők: 1. a Moszkvából Chicagóba érkezett szovjet szuperzsaru (Schwarzenegger) a lerobant szállodában bekap-

csolja a tévét, rápillant az éppen futó szeretkezési jelenetre és megvetően azt mondja: *Kapitalizm!* 2. Chicagói kollégájának (tiszta amerikai James Belushi játssza, jól) sakpartijában imigyen kibicel: *lépj a Dmitrij 4-re!* 3. az amerikai zsaru óvja „Mister Moszkvát”: *aztán ne rohanja le a várost — mintha ön volna a Vörös Hadserge!* 4. hol tanulta meg a nyelvünket? — érdeklődnek az amerikaiak: *Katonaság! Kijev! Alapfokú kiképzés!* — válaszol Chicago egzotikuma, a lakonikus moszkvai.

És így tovább. A közönség kacarászik, vihog, vinyogva röhög. Csak tudnám, miért mondja Mister Hill, hogy őt nem érdekli a politika. Azt állítja, őt csak a jó filmek érdeklik. (No meg, mint tudjuk, Schwarzenegger arca.)

Mivel Hill úr ízlése nem igazán téma, végezetül csak annyit: a Vörös zsaru nekünk nyilván jó film. Nemcsak azért, mert az amerikai filmszínélő a dublöröket is nagyon megfizetik, s mi tudjuk a legjobban, hogy nemely budapesti helyszínen milyen drága tud lenni! És akkor még egy szót sem szölkünk arról, hogy a Vörös zsarunak magyar szereplői is vannak (többek között Koncz Gábor színész és Növényi Norbert birkózó) — nyilván dollárért. A föl-emelt mozihelyárak (forint) ebben a konstellációban — már csak ráadás. Úgyhogy: miért is ne lenne jó nekünk a Hill-film? Amolyan rózsaszín (nem teljesen vörös) biznissz...

S. E.

Takács Imréné nem indul a választásokon

(Amikor ez a beszélgetés készült, Takács Imréné a megyei képviselők csoportjának vezetője volt. Nemcsak én nem tudtam — Takácsné sem, hogy pár órával később lemond e tisztségről, a „személyével kapcsolatban megnyilvánult bizalmhiány miatt”. A vele folytatott diskurzus tartalma azonban a történetekről függetlenül érvényes.)

— *Hogyan alakul ki a képviselők munkaterve?*

— Új dolog, hogy az Országgyűlés munkatervét is a képviselők hagyják jóvá, s hogy ehhez a véleményünket is kikérjük. A megyei képviselők terve ennek függvényében alakul.

— *Az is kiderül a programjuktól: több csoportülést „vendégségben” tartanak.*

— Az a célunk, hogy az adott témakörben érintett politikai vagy gazdálkodó szervekkel együtt tanácskozzunk, s a véleményüket figyelembe vegyük a parlamenti munkánkban.

— *Nemcsak hivatalos szervezetek, hanem a választók is szeretnék véleményüket nyilvánítani. Fölteszik azt a kérdést is: kinek a nevében szavaz választottjuk?*

— Ördögi körben vagyunk: a kormány azt szeretné, ha minél gyorsabban, minél több dolgot tárgyalna a Parlament, így viszont nincs idő konzultálni az emberekkel. Akkor lennének nyugodt, ha egy-egy ülés-
szakot megelőzően két-három lakossági fórumot tud-

nék tartani, de ez többnyire lehetetlen.

— *Ha csak az ideai tervüket nézzük, látható: rengeteg dologhoz kellene értenünk.*

— Összintén megmondom: néha van lelkiismeret-furdalásom. Társadalmi munkában képviselőnek lenni, külső segítség nélkül felkészülni — ez időnként fizikai képtelenség. Most szó van egy képviselői iroda felállításáról, amely szakértői se-

gítséget nyújtana nekünk. A jogászszövetség lépést ebben először, javaslatot tettek jogászokra, akik közreműköd-nének. Sajnos, azonban ez a munka nem megy gyorsan.

— *Lehet-e még „mellékállásban” képviselőnek lenni?*

— Én korábban azt mondtam: dolgozom tovább a képviselő, hogy munkahe-lyén érezze parlamenti döntéseinek a súlyát. Most már úgy gondolom, nem lehet el-

látni a feladatunkat társadalmi munkában. Természetesen fontos, hogy meglegyen a lehetősége a munkahelyre való visszatérésnek, erre még nincs kidolgozott forma. A kérdést azonban sürgősen tárgyalni kell, és döntést kell hozni, még a választások előtt. A főállású képviselőség ugyanis sokakat visszatart a jelöléstől. Éppen ezért úgy gondolom, meg kell hagyni azt a lehetőséget is, hogy ha valaki tisztá lelkiismerettel össze tudja egyeztetni két tevékenységét, és munkahe-lye is támogatja, lehessen munka mellett képviselő.

— *Ön mennyi támogatást kap a textilművektől?*

— Onnan maximálisat.

— *És honnan nem?*

— Úgy érzem, hogy a párt az utóbbi időben magára hagyta a képviselőit, s ezt fájdalommal vettem tudomásul. Nem arra gondoltam, persze, hogy meg kellett volna mondaniuk, mit csináljunk, inkább arra, hogy figyeljenek a konzultatív javaslatainkra. Egyik oldalról támadtak bennünket, hogy pártirányítással dolgozunk, s a szavazáskor sokszor kötött bennünket a párt szervezeti szabályzata, másik oldalról viszont nem segítettek bennünket.

— *Csalódott?*

— Egy kicsit igen. De ettől függetlenül sem indulnék a következő választásokon. Négy parlamenti cikluson keresztül dolgoztam, most már fiatalabbakra van szükség.

Balogh Tamás

A munkaterv

Május: Kihelyezett ülés Makón és Szegváron. 1. Látogatás a szalámigyár és húskombinát makói gyárában. Vitatéma: a vállalkati törvény módosítása. 2. Látogatás a Szegvári Puskin Tsz-nél. Vitatéma: a mezőgazdasági szövetkezekről, valamint a szövetkezekről szóló törvény módosítása.

Június: Kihelyezett ülés az adóhivatalnál. Vitatéma: 1. Az adórendszer működésének felülvizsgálata. 2. A társadalombiztosítás irányítási és szervezeti rendszerének továbbfejlesztéséről szóló törvényjavaslat. 3. A honvédelmi törvény módosításáról szóló törvényjavaslat.

Július: Kihelyezett ülés a megyei rendőr-főkapitányságon. Vitatéma: 1. A Büntető törvénykönyv módosításáról szóló törvényjavaslat, valamint a szabálysértésekről szóló törvény irányelvei.

Szeptember: Vitatéma: 1. A pártokról, a népszavazásról szóló törvényjavaslat. 2. A választási törvény irányelvei. 3. A nyugdíjrendszer korszerűsítésének irányelvei.

Október: Vitatéma: 1. Az államháztartásról szóló törvény irányelvei. 2. A kereskedelemről szóló törvényjavaslat.

November: Vitatéma: 1. A népgazdaság tervezési rendszeréről szóló törvényjavaslat. 2. Az 1990. évi gazdaságpolitikai feladatok.

December: Vitatéma: 1. A lelkiismereti szabadságról és a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvényjavaslat. 2. A tájékoztatásról szóló törvényjavaslat.

Bálint Sándor iskola lesz Tápén

Az Európa híré szegedi néprajztudós, Bálint Sándor nevét veszi föl a tápéi általános iskola. Az avatóünnepség 8-án, hétfőn lesz: emléktáblát lepleznek le, fotó- és dokumentumtárlat nyílik. Még az ünnepélyes névadó előtt holnap, pénteken délután 5 órakor Bálint Sándor egykori tanít-

ványai és munkatársai — Horváth Dezső, Juhász Antal, Illa Mihály, Lele József, Molnár Imre, Péter László és Polner Zoltán — idézik föl a kutató munkásságát, gyűjtőútjait, kapcsolatát a tápaiakkal. A beszélgetés után levetítik a A szögeji nemzet című filmet.

Életmentő kitüntetése

Az Elnöki Tanács elismerést: „Emberért bár-mikor, bárhová bemegyek.” Mi is történt? Magyarcsanád (Magyarcsanád) minden-kinek példát mutatott: éle-tet mentett február 24-én, úgy, hogy a saját életét nem kímélte. Nincs tömörebb közölnet-dicsőreget, mint amit ő mondott tegnap Leh-mann István megyei tanács-elnöknek, amikor átvette az

elismerést: „Emberért bár-mikor, bárhová bemegyek.” Mi is történt? Magyarcsanád (Magyarcsanád) minden-kinek példát mutatott: éle-tet mentett február 24-én, úgy, hogy a saját életét nem kímélte. Nincs tömörebb közölnet-dicsőreget, mint amit ő mondott tegnap Leh-mann István megyei tanács-elnöknek, amikor átvette az

A. S.